

Konstitutionsutskottets yttrande

1977/78: 1 y

beträffande tillämpningen av 10 kap. 5 § regeringsformen vid riksdagens behandling av i propositionen 1977/78: 1 om ändring i patentlagen m. m. framlagda förslag såvitt avser godkännande av 1973 års europeiska patentkonvention

Till lagutskottet

I propositionen 1977/78: 1 om ändring i patentlagen (1967: 837), m. m. föreslår regeringen att riksdagen

dels antar förslag till

1. lag om ändring i patentlagen (1967: 837),
2. lag om erkännande av vissa utländska avgöranden på patenträttens område m. m.,
3. lag om ändring i lagen (1946: 816) om bevisupptagning åt utländsk domstol,
4. lag om ändring i lagen (1971: 1078) om försvarsuppfinningar,
5. lag om ändring i lagen (1976: 661) om immunitet och privilegier i vissa fall,

dels godkänner

1. den i Washington den 19 juni 1970 avslutade konventionen om patentsamarbete med därtill hörande tillämpningsföreskrifter,

2. den i München den 5 oktober 1973 avslutade konventionen om meddelande av europeiska patent (den europeiska patentkonventionen) med därtill hörande tillämpningsföreskrifter och protokoll,

dels förnyar sitt godkännande av den i Strasbourg den 27 november 1963 avslutade konventionen om förenhetligande av vissa delar av patenträtten.

Enligt den europeiska patentkonventionen skall ett europeiskt patentverk upprättas. Detta skall ha sitt säte i München. Det europeiska patentverket skall handlägga och pröva ansökningar som görs enligt konventionen och meddela patent för en eller flera av de fördragslutande staterna.

Konventionen innehåller en fullständig reglering av förutsättningarna för att europeiskt patent skall kunna meddelas. Europeiskt patent skall i princip, i stat som patentet avser, ha samma rättsverkan som ett nationellt patent. Motsvarande gäller i fråga om rättsverkan av europeisk patentansökan. Konventionen inskränker inte de fördragslutande staternas rätt att ha egna patentverk som meddelar nationella patent för vederbörande stat.

Propositionen innehåller förslag till den lagstiftning som behövs för

att Sverige skall kunna tillträda konventionen om patentsamarbete och den europeiska patentkonventionen. I sistnämnda hänseende föreslås ett nytt kapitel — 11 kap. — i patentlagen med rubriken Europeiskt patent.

Lagutskottet har hemställt att konstitutionsutskottet yttrar sig "be-
träffande tillämpningen av 10 kap. 5 § regeringsformen vid riksdagens
behandling av de i propositionen framlagda förslagen såvitt avser god-
kännande av 1973 års europeiska patentkonvention".

Enligt 10 kap. 1 § regeringsformen (RF) ingås överenskommelse med
annan stat av regeringen. Enligt 10 kap. 2 § första stycket RF får rege-
ringen dock inte ingå för Sverige bindande internationell överenskom-
melse utan att riksdagen har godkänt denna, om överenskommelsen
förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas. Sverige
kan inte tillträda den europeiska patentkonventionen utan att ändringar
genomförs i bl. a. patentlagen. Tillträde till konventionen kräver så-
lunda riksdagens godkännande. Därvid uppkommer frågan huruvida
ett svenskt tillträde till konventionen innebär sådan överlåtelse av
svenska offentliga organs uppgifter till internationell organisation eller
överstatlig myndighet att beslut härom enligt gällande grundlag måste
fattas i särskild ordning. Bestämmelser om sådan överlåtelse finns i
10 kap. 5 § RF.

Enligt paragrafens första stycke kan beslutanderätt, som enligt RF
tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i regeringsformen angivet
organ och inte avser fråga om stiftande, ändring eller upphävande av
grundlag eller fråga om begränsning av någon av de fri- och rättigheter
som avses i 2 kap. RF, i begränsad omfattning överlåtas till mellan-
folklig organisation för fredligt samarbete, till vilken Sverige är eller
skall bli anslutet, eller till mellanfolklig domstol. Den beslutanderätt
som åsyftas är sådan beslutanderätt som i avsaknad av denna be-
stämmelse inte skulle kunna fräntas de nämnda organen utan ändring
av RF. I första hand är det de befogenheter som RF tillägger riksdagen
och regeringen. Hit hör också den högsta domsmakten, dvs. de befo-
genheter som tillkommer högsta domstolen och regeringsrätten. Riks-
dagen beslutar om överlåtelse av sådan befogenhet i den ordning som
är föreskriven för stiftande av grundlag eller, om beslut i sådan ordning
inte kan avvaktas, genom ett beslut varom minst fem sjättedelar av de
röstande och minst tre fjärdedelar av riksdagens ledamöter förenar sig.

I 10 kap. 5 § andra stycket RF behandlas överförande av rättskip-
nings- och förvaltningsuppgifter till icke svenska organ i annat fall än
som avses i första stycket. Där föreskrivs att rättskipnings- eller för-
valtningsuppgift, som ej enligt RF tillkommer riksdagen, regeringen
eller annat i RF angivet organ, kan överlåtas till annan stat, till mellan-
folklig organisation eller till utländsk eller internationell inrättning eller
samfällighet. Sådan överlåtelse förutsätter förordnande av riksdagen

genom ett beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande föreningar sig, eller genom beslut i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Det ankommer på riksdagen att avgöra enligt vilket lagrum i RF beslut skall fattas om tillträde till den europeiska patentkonventionen.

I propositionen behandlas denna fråga utförligt i ett särskilt avsnitt, 10.4., med rubriken Konstitutionella frågor (s. 148—152 i propositionen).

Föredragande statsråd finner för sin del att riksdagens beslut att godkänna den europeiska patentkonventionen bör fattas i den ordning som är föreskriven i 10 kap. 5 § första stycket RF. I sitt resonemang i denna del finner föredraganden att ett svenskt tillträde till den ifrågasvarande patentkonventionen inte innebär någon inskränkning i regeringens eller riksdagens befogenheter. Enligt föredraganden berörs inte heller högsta domstolens befogenheter av ett svenskt tillträde till konventionen. Däremot anser föredraganden, med hänvisning till de i 11 kap. 11 § RF givna bestämmelserna om regeringsrättens befogenheter med avseende på resning och återställande av försutten tid, att ett sådant tillträde fordrar beslut i den ordning som är angiven i 10 kap. 5 § första stycket regeringsformen.

Föredraganden erinrar i denna del om grundlagberedningens uttalande att ett överförande av tillämpningen av svensk lag till utländska eller internationella organ som är undandragna den kontroll som ligger i resningsinstitutet innebär en begränsning av de högsta domstolarnas grundlagsenliga uppgifter. Ett sådant överförande skulle därför enligt grundlagberedningen kräva beslut enligt 10 kap. 5 § första stycket RF (SOU 1972: 15 s. 185; jfr prop. 1973: 90 s. 363 och 364). Frågan blir då om ett tillträde till den europeiska patentkonventionen kan anses innebära att tillämpningen av svensk lag undandras den kontroll som ligger i resningsinstitutet. När det gäller beslut enligt patentlagen ankommer resningsbefogenheterna på regeringsrätten.

Föredraganden anser det visserligen klart att 10 kap. 5 § första stycket RF inte blir tillämplig enbart därför att ett avgörande av utländskt eller internationellt organ tillerkänns materiell rättsverkan här i landet. Så till vida godtar föredraganden grundlagberedningens åsikt att det måste vara fråga om överförande av tillämpningen av svensk lag för att beslut enligt 10 kap. 5 § första stycket RF skall krävas. Frågan om tillämpningen av denna bestämmelse är däremot enligt föredraganden tveksam när det — såsom det här är fallet — gäller att ge materiell rättsverkan här i landet åt beslut som fattas av ett internationellt organ på grundval av konventionsbestämmelser som är helt fristående från de fördragsslutande staternas nationella lagstiftning. I grundlagberedningens uttalande berörs inte denna fråga närmare. Den europeiska patentkonventionens bestämmelser om meddelande av euro-

peiskt patent är — säger föredraganden — avsedda att komplettera eller träda i stället för de fördragsslutande staternas nationella patentlagstiftning. Enligt föredragandens mening föreligger det därför goda skäl att i det hänseende som det nu är fråga om jämställa konventionsregleringen med svensk nationell lagstiftning.

Föredraganden konstaterar att RF:s bestämmelser om resning och återställande av försutten tid inte blir tillämpliga på beslut av det europeiska patentverket. Med hänsyn härtill och till vad han tidigare anfört i frågan finner föredraganden att riksdagens beslut att godkänna den europeiska patentkonventionen bör fattas i den ordning som föreskrivs i 10 kap. 5 § första stycket RF.

I sitt yttrande ansluter sig lagrådet på de av föredraganden anförda skälen till uppfattningen att regeringsformens bestämmelser om resning och återställande av försutten tid bör föranleda att riksdagens beslut om godkännande av svenskt tillträde till den europeiska patentkonventionen fattas enligt den ordning som anges i 10 kap. 5 § första stycket RF.

Utskottet har vid sin prövning av den nu aktuella frågan funnit sig böra dela den av föredragande statsrådet och lagrådet hävdade uppfattningen att riksdagens beslut i frågan om ett svenskt tillträde till den europeiska patentkonventionen bör fattas med tillämpning av den ordning som anges i 10 kap. 5 § första stycket RF. Utskottet kan ansluta sig till de överväganden av föredraganden i denna del som återgetts i det föregående. Därutöver vill utskottet tillägga följande.

Beslutanderätt, som enligt RF tillkommer i RF angivet organ, får överföras till mellanfolklig organisation eller domstol endast i begränsad omfattning. Enligt utskottets mening är detta villkor för tillämpning av 10 kap. 5 § första stycket RF klart uppfyllt i förevarande fall. Frågan om ett svenskt tillträde till en konvention av sådan innebörd som den europeiska patentkonventionen är att anse som ett exempel på sådana fall som i första hand avsetts med bestämmelserna i 10 kap. 5 § första stycket RF. Detta lagrum motiverades i första hand med vårt deltagande i det allt närmare internationella samarbetet och det därav följande behovet av en möjlighet att överlåta viss beslutanderätt till internationella organ.

Enligt 10 kap. 5 § första stycket RF skall beslut om sådan överlåtelse av beslutanderätt som avses med stadgandet i första hand fattas i den ordning som är föreskriven för stiftande av grundlag. Om beslut i sådan ordning ej kan avvaktas, får dock sådan överlåtelse beslutas genom ett beslut varom minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av riksdagens ledamöter förenar sig.

Prövningen av frågan, om beslut i den ordning som är föreskriven för stiftande av grundlag ej kan avvaktas, bör enligt utskottets mening bli beroende av en bedömning av tyngden av de skäl som talar för ett

snabbt beslut i frågan. Om den tidsutdräkt som följer med ett avgörande i grundlagsstiftningsordning t. ex. leder till väsentlig nackdel för landet, bör frågan enligt utskottets mening i första hand avgöras genom ett beslut med föreskriven majoritet. Om sådana eller liknande skäl föreligger i nu förevarande fall får i första hand prövas av det utskott som har att sakbehandla propositionen, dvs. lagutskottet. Konstitutionsutskottet avstår för sin del från att göra någon bedömning i denna del.

10 kap. 2 § första stycket RF uppställer, som angetts i det föregående, krav på riksdagens godkännande av intentionell överenskommelse i vissa angivna fall. I andra stycket i samma paragraf stadgas att, om i fall som avses i första stycket särskild ordning är föreskriven för det riksdagsbeslut som förutsätts, samma ordning skall iakttagas vid godkännande av överenskommelsen. Med hänsyn till angivna bestämmelser och vad som stadgas i 10 kap. 5 § första stycket RF bör enligt utskottets mening den i sistnämnda lagrum angivna beslutsordningen tillämpas på riksdagens beslut såväl att godkänna den europeiska patentkonventionen som att anta den lagstiftning som har direkt samband därmed, dvs. det föreslagna nya 11 kap. i patentlagen.

Stockholm den 31 januari 1978

På konstitutionsutskottets vägnar

KARL BOO

Närvarande: Karl Boo (c), Hilding Johansson (s), Holger Mossberg (s), Bertil Fiskesjö (c), Torkel Lindahl (fp), Sven-Erik Nordin (c), Ove Karlsson (s), Lars Schött (m), Yngve Nyquist (s), Britta Hammarbacken (c), Kerstin Nilsson (s), Per Unckel (m), Gusti Gustavsson (s), Stig Josefson (c) och Åke Wictorsson (s).

The first part of the document discusses the early years of the nation, from the signing of the Declaration of Independence in 1776 to the end of the Revolutionary War in 1783. It covers the challenges faced by the new government, including the lack of a strong central authority and the need to establish a system of laws and governance. The document also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The second part of the document discusses the period of the early republic, from the end of the Revolutionary War to the beginning of the Industrial Revolution in the 1820s. It covers the growth of the nation, the expansion of territory, and the development of a strong federal government. It also discusses the challenges of westward expansion and the role of the states in the process.

The third part of the document discusses the period of the Jacksonian era, from the beginning of the Industrial Revolution to the end of the Civil War in 1865. It covers the rise of Andrew Jackson and the Democratic Party, the expansion of slavery, and the growing tensions between the North and the South. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The fourth part of the document discusses the period of the Civil War and Reconstruction, from 1861 to 1877. It covers the causes of the war, the course of the conflict, and the challenges of Reconstruction. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The fifth part of the document discusses the period of the Gilded Age, from the end of Reconstruction to the beginning of the Progressive Era in the 1890s. It covers the rapid industrialization of the nation, the growth of the middle class, and the challenges of social reform. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The sixth part of the document discusses the period of the Progressive Era, from the beginning of the Progressive Era to the end of World War I in 1918. It covers the rise of the Progressive movement, the passage of important legislation, and the challenges of social reform. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The seventh part of the document discusses the period of World War I and the 1920s, from 1918 to 1929. It covers the causes of the war, the course of the conflict, and the challenges of the post-war period. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The eighth part of the document discusses the period of the Great Depression and the New Deal, from 1929 to 1945. It covers the causes of the depression, the course of the New Deal, and the challenges of the war. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The ninth part of the document discusses the period of the Cold War and the 1950s, from 1945 to 1960. It covers the causes of the Cold War, the course of the conflict, and the challenges of the post-war period. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The tenth part of the document discusses the period of the 1960s and the Vietnam War, from 1960 to 1975. It covers the causes of the Vietnam War, the course of the conflict, and the challenges of the post-war period. It also discusses the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The document concludes with a discussion of the role of the states and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states. It emphasizes the need for a strong central authority and the importance of maintaining a balance of power between the federal government and the states.

The document also includes a list of references and a list of footnotes. The references include books, articles, and other sources used in the document. The footnotes provide additional information on specific points discussed in the document.